

PIRMASIS PASAULINIS KARAS (DIDYSIS KARAS)

PARENGĖ GINTAUTAS ČIŽIŪNAS

PIRMOJO PASAULIO KARO PRADŽIA – 1914 M.
RUGPJŪČIO 1 D., PABAIGA – 1918 M. LAPKRIČIO 11 D.
TAIKOS SUTARTIS PASIRAŠYTA 1919 M. BIRŽELIO 28 D.

2014 m. sukaks 100 metų nuo Pirmojo pasaulinio karo (Didžiojo karo) pradžios. Daug kam atrodo, kad tai taip seniai, jog istorijos knygos neverta net vartyti. Bet juk dar yra žmonių, kurie tais metais gyveno ar gimė. Apie tą laiką dar mena antkapiniai paminklai ir buvusių apkasų linijos. To karo įvykiai neatsiejami ir nuo mūsų, Lietuvos, kelio į nepriklausomybę. Ir dar...

Kai kalbame apie istoriją, dažniausiai prisimename įvykius, datas, bet po kiekvienu iš jų yra žmonės, jų likimai.

Pirmasis pasaulinis karas – vienas iš daugiausiai aukų pareikalavusių karų. Tiesiogiai į karinius veiksmus buvo įsitraukusios 25 valstybės ir jų kolonijos. Iš viso jose gyveno apie 1,35 milijardai žmonių, o tai sudarė apie vieną ketvirtadalį visų planetos gyventojų.

Kare dalyvavo Antantė, kuriai priklausė Prancūzija, Britų imperija (Australija, Kanada, Britų Indija, Niufaundlandas, Naujoji Zelandija, Pietų Afrika, Pietų Rodezija), Rusijos imperija, Italija, JAV, Serbija, Japonijos imperija, Belgija, Graikija, Rumunija, Portugalija, Brazilija. Visas šis blokas kariavo prieš Centrinę valstybių sąjungą, kuriai priklausė Vokietijos imperija, Austrija-Vengrija, Osmanų imperija, Bulgarija. Ilgiausiai karo veiksmi tęsėsi Europoje. Mūšiai vyko ir kai kuriose Afrikos vietovėse, Artimuosiuose Rytuose (Kinijoje ir Ramiojo vandenyno salose).

Pirmojo pasaulinio karo metais iš viso žuvo daugiau negu 12 milijonų žmonių (kai kurie literatūriniai šaltiniai nurodo, kad daugiau negu 13,6 mln.), iš jų karių – apie 5 525 000. Sužeista daugiau negu 20 mln. žmonių, iš kurių apie 12 831 500 buvo kariai. Apie 4 121 000 karių dingo be žinios. Karo metais iš viso buvo patirta apie 360 mlrd. dolerių nuostolių, iš kurių 208 mlrd. sudarė tiesioginės karo išlaidos.

Šio karo metu pirmą kartą plačiai buvo pradėta naudoti karinė technika (lėktuvai, orlaiviai, šarvuočiai), taip pat ir nuodingosios

Vytauto Didžiojo karo muziejus. Danutės Mukienės nuotrauka

dujos, pirmą kartą iš oro buvo pradėti bombarduoti civiliai.

Kalbėdami apie Pirmąjį pasaulinį karą negalime pamiršti ir tuo laikotarpiu Osmanų imperijos organizuoto bei vykdyto turkų genocido prieš armėnus. Šie nusikalstami veiksmai prasidėjo po to, kai turkai apkaltino krikščionis armėnus, kad jie teikia ar ketina teikti pagalbą Rusijai. Turkai armėnus tiesiog naikino. Rašytiniuose šaltiniuose nurodoma, kad paskutiniais Pirmojo pasaulinio karo metais buvo sunaikinta nuo 800 000 iki 1,5 mln. armėnų. Turkai, kurie šio genocido fakto nepripažįsta, teigia, kad tai buvo kariniai veiksmai, o ne genocidas, atseit vyko karas, turkai kovojo su armėnais, nes šie buvo jų imperijos priešai.

Administracinis-teritorinis vienetas Oberostas, sudarytas 1915 m. Vokietijos imperijos Rytų fronto kariuomenės okupuotose Rusijos imperijos žemėse. Oberostas ribojosi su Rytų Prūsija, Liublino generalgubernija, Lenkijos karalyste, Rusijos imperija, Varšuvos generalgubernija. Žemėlapis iš interneto puslapio <http://lt.wikipedia.org/wiki/Oberostas>

KODĖL ĮSIPLESKĖ KARAS?

Pirmojo pasaulinio karo pradžia – 1914 m. rugpjūčio 1 d., pabaiga – 1918 m. lapkričio 11 diena.

Taikos sutartis pasirašyta 1919 m. birželio 28 dieną.

Pirmasis pasaulinis karas pradėjo bręsti XIX a. 9 dešimtmetyje, kai Vokietija, Austrija-Vengrija ir Italija 1882 m. sudarė Trilypę Sąjungą.

1891–1907 m. buvo sudaryta Prancūzijos, Rusijos ir Didžiosios Britanijos (Jungtinės Karalystės) karinė-politinė sąjunga – Antantė.

Susidarius šioms sąjungoms, tarp jų iškilo daug nesutarimų.

XIX pab. – XX a. pr. ekonominėje ir karinėje srityje Vokietija tapo viena galingiausių valstybių Europoje ir ėmė planuoti perdalyti pasaulį, kuriame iki to laiko politinėje srityje didžiausią įtaką turėjo senosios, daug kolonijų turinčios valstybės. Vokietija sudarė „Rugsėjo programą“, kurioje pažymėta, kad „pagrindinis Vokietijos karo tikslas – taikos Rytuose ir Vakaruose garantavimas“. Tai padaryti planuota labai susilpninant Prancūziją bei nustumiant Rusiją kuo toliau nuo Vokietijos sienų, t. y. išstumiant ją iš ne Rusijai nuo seno priklausiusių žemių.

Pretekstas pradėti karą (tai, kad Austrija 1914 m. liepos 28 d. paskelbė karą Serbijos karalystei) buvo erchercogo, Austrijos-Vengrijos sosto įpėdinio Pranciškaus Ferdinando ir jo žmonos nužudymas Sarajeve (Bosnijos ir Hercegovinos miestas, anuomet priklausęs Austrijai) 1914 m. birželio 28 dieną. Nusikaltėlis buvo bosnis studentas. Austrija šį įvykį įvardijo kaip sąmokslą, teroristinį veiksma, kuriuo serbai siekia pasakyti pasauliui, jog Austrija-Vengrija pietų slavų žemes valdo neteisėtai. Austrija-Vengrija, užsitikrinusi Vokietijos paramą, 1914 m. liepos 23 d. pareiškė ultimatumą Serbijai. Jį įvykdyti Serbija turėjo per dvi paras.

1914 m. liepos mėnesį Didžioji Britanija pasiūlė konfliktą, kilusį tarp Austrijos-Vengrijos ir Serbijos, pabandyti išspręsti specialiai tam surengtoje tarptautinėje konferencijoje. Šiai idėjai nepritarė Vokietija. Rusija buvo Serbijos pusėje, tačiau patarė jai neprovokuoti Austrijos-Vengrijos.

1914 m. liepos 25 d. Serbija Austrijai-Vengrijai pranešė, kad priima beveik visas ultimatumo nurodytas sąlygas. Nepaisant to, 1914 m. liepos 28 d. Austrija-Vengrija nu-

Europos šalys prieš ir po Pirmojo pasaulinio karo. Žemėlapiai iš leidinio www.istorikas.com

traukė diplomatinis santykius su Serbija ir paskelbė karą jai.

Karo pradžioje kariavo dvi Vidurio Europos imperijos (Vokietija ir Austrija-Vengrija) – iš vienos pusės ir Antantės valstybės (Prancūzija, Didžioji Britanija, Rusija, Serbija) – iš kitos pusės.

Vėliau dviejų Vidurio Europos imperijų pusėje kariavo ir Osmanų imperija bei Bulgarija, o jų priešininkės Antantės pusę papildė Italija, JAV, Japonija, Portugalija, Rumunija.

Neutrali buvusi Belgija į karą įsijungė ne savo valia, nes pagal Šlyfeno planą (*Schlieffenplan*) Vokietija užpuolė Belgiją, nepaisydama šios šalies neutraliteto.

1914 m. liepos 29 d. Rusija paskelbė dalinę mobilizaciją ir pradėjo telkti kariuomenę prieš Austrija-Vengriją. Netrukus buvo paskelbta ir visiška mobilizacija bei pradėta telkti kariuomenė prieš Vokietiją. 1914 m. liepos 31 d. Vokietija pareikalavo sustabdyti Rusijos mobilizaciją. Vokietija, negavusi atsakymo iš Rusijos, paskelbė karo padėtį, pradėjo mobilizaciją ir 1914 m. rugpjūčio 1 d. paskelbė karą Rusijai ir dėl tariamų Vokietijos sienų pažeidimų pradėjo karą Vakarij Europoje.

Karinių veiksnių pradžioje – 1914 m. rugpjūčio 2 dieną – Vokietijos kariuomenė, planuodama puolimą per Belgiją, okupavo Liuksemburgą.

1914 m. rugpjūčio 2 d. Vokietija paskelbė ultimatumą neutraliai Belgijai. Iš jos buvo pareikalauta leisti Vokietijos kariuome-

nei žygiuoti per jos teritoriją link Prancūzijos. Belgai atmetė šį ultimatumą. 1914 m. rugpjūčio 3 d. Vokietija paskelbė karą Prancūzijai ir 1914 m. rugpjūčio 4 d. Vokietijos kariuomenė įžengė į Belgiją. Toks veiksmas vokiečiams turėjo padėti apeiti pagrindinius Prancūzijos pasienio įtvirtinimus.

Rugpjūčio 4 d. Didžioji Britanija paskelbė karą Vokietijai.

Prasidėjus Rusijos puolimui Rytprūsioose, vokiečiai perskirstė savo karines pajėgas.

Belgija pasipriešino Vokietijai – karaliaus Alberto I vadovaujama kariuomenė prie Ipro stojo į mūšį su vokiečiais.

1914 m. rugsėjo 6 d. vokiečiai pralaužė prancūzų gynybą ir nustumė jų kariuomenę iki Marnos.

1914 m. rugpjūčio 30 d. Rytuose, prie Tanenbergo, vokiečiai apsupo rusų armiją.

1914 m. rugpjūčio mėnesį prie Vokietijos ir Austrijos-Vengrijos prisidėjo Turkija.

1914 m. spalio mėn. Prancūzija paskelbė savo dalyvavimo kare tikslus – sutriuškinti Vokietijos imperiją, susigrąžinti Elzasą ir Lotaringiją.

Didžioji Britanija į karą įsijungė siekdama išplėsti savo kolonijines valdas Vokietijos sąskaita.

Rusija į sąjungininkų gretas stojo siekdama kontroliuoti visą Juodosios jūros baseiną, ypač Bosforo ir Dardanelų sąsiaurius.

Taip iš pradžių planuotas manevrinis ka-

(Nukelta į 40 p.)

(Atkelta iš 39 p.)

ras tapo poziciniu. Išsiskyrė du pagrindiniai frontai: Vakarų frontas – šiaurės ir rytų Prancūzijoje bei Rytų frontas – Rusijos vakaruose.

1915 m. balandžio mėnesį iš Trilypės sąjungos pasitraukė Italija – ji prisidėjo prie Antantės. 1916 m. rugsėjo mėnesį prie Vokietijos ir Austrijos-Vengrijos prisidėjo Bulgarija.

JAV iš pradžių į karinius veiksmus nesikišo, tik tarpininkavo tarp Londono ir Berlyno, siekdama, kad būtų kiek įmanoma greičiau išspręstas konfliktas ir nesutarimai. Tačiau... 1915 m. Vokietijos karinis povandeninis laivas paskandino Didžiosios Britanijos laivą „Lusitania“, kuriame buvo 128 JAV piliečiai. Po šio įvykio JAV pripažino, kad ankstesnė jos pozicija buvo klaidinga ir pareikalavo, kad kariaujančios šalys nutrauktų atakas prieš civilinius laivus. 1917 m. sausio mėnesį Vokietija paskelbė, kad be apribojimų ir toliau tęs karinius veiksmus povandeniniais laivais ir paskandino tris JAV prekybinius laivus. Įtampa dar labiau išaugo, kai Vokietija kreipėsi į Meksiką, siūlydama prisijungti prie Vokietijos bei jos sąjungininkų ir užpulti JAV. Po šių įvykių JAV prezidentas Vilsonas kreipėsi į kongresą, prašydamas paskelbti karą Vokietijai. Kongresas patenkino šį prašymą. 1917 m. balandžio 6 d. JAV oficialiai įstojo į karą, taip sustiprindama Antantę ir persverdama pusiausvyrą jos pusėn.

Susiklosčius tokioms aplinkybėms, Europos karinis konfliktas virto Pirmuoju pasauliniu karu.

Svarbiausi ir aršiausi mūšiai vyko Vakarų fronte, kurį sudarė apkasų ir įtvirtinimų sistema,ėjusi nuo Šiaurės jūros iki Šveicarijos sienos.

Daugiausia netekčių patirta Verdeno mūšyje ir Flandrijoje.

Verdeno mūšis („Verdeno pragaras“) vyko 1916 m. kelis mėnesius. Jo metu žuvo apie 700 000 vokiečių ir prancūzų karių. Prie Verdeno buvo sutraukta tūkstančiai patrankų. Karo metų atskaitos rodo, kad į kiekvieną hektarą, kur vyko mūšis, buvo paleista po maždaug 50 tonų sviedinių. Mūšio metu itin didelių nuostolių Belgijoje patyrė Ipro miestas, Somos, Marnos slėnis ir kai kurios kitos šiame fronte buvusios teritorijos.

Užsitęsęs karas kėlė šalyse, kurios pradėjo jį karą, žmonių nepasitenkinimą. 1916 m. Vokietijoje įvyko didelis gyventojų streikas. 1917 m. keliose kare dalyvaujančiose šalyse prasidėjo sukilimai, masiniai maištai. Jie ypač išplito Prancūzijoje.

1917 m. Rusijoje kilę neramumai peraugo į Vasario revoliuciją. Caras Nikolajus II buvo priverstas atsžadėjo sosto. Rusijoje buvo sudaryta Laikinoji vyriausybė, bandžiusi įkurti buržuazinę respubliką.

1917 m. spalio mėnesį Rusijos bolševikai, kurių pusėje buvo darbininkai ir kareivių tarybos, stojo prie valdžios vairo. Revoliucijai vadovavo Vladimiras Iljičius Uljanovas-Leninas.

Po 1917 m. lapkričio 7–8 d. vykusio Petrogrado sukilimo šalyje buvo įvesta bolševikų diktatūra. Bolševikai nenorėjo toliau dalyvauti kare, todėl nutarė taikos vardan, nereikalaudami kontribucijos, paaukoti dalį iki to laiko Rusijai priklausiusių teritorijų Vakaruose. 1918 m. kovo mėnesį Breste buvo pasirašyta Rusijos bolševikų ir Centrinų valstybių sutartis.

1918 m. rugsėjo mėnesį Vokietija ir jos šalininkai pasirašė paliaubų sutartį su Bulgarija.

1918 m. spalio mėnesį Vokietija bei jos šalininkai pasirašė ir kitą paliaubų sutartį – šį kartą su Turkija.

1918 m. lapkričio 11 d. Kompjeno miške Vokietija pasirašė galutinę paliaubų sutartį

Pirmajame pasauliniame kare Austrija-Vengrija, Vokietija, Bulgarija ir Osmanų imperija turėjo pripažinti priešingoje barikadų pusėje kovojusių sąjungininkų pergalę.

Pirmojo pasaulinio karo įtakoje pasikeitė pasaulio jėgų santykis, nusistovėjusi pasaulio tvarka: neliko XIX a. pr. susiformavusios Vienos sistemos, žlugo keturios Europos šalių dinastijos – Osmanai, Romanovai, Habsburgai ir Hohencolmai, taip pat ir paskutiniosios Europos absoliutinės monarchijos. Šis karas ženklina ir Vokietijos, Rusijos, Osmanų bei Austrijos-Vengrijos imperijų egzistavimo pabaigą. Karo metais kaip stipri, pasaulyje dominuojanti jėga iškilo Jungtinės Amerikos Valstijos. Šis karas taip pat daug kuo prisidėjo prie Spalio revoliucijos sėkmės Rusijoje. Pasibaigus karui, Europoje ir Artimuosiuose Rytuose buvo įkurtos kelios naujos valstybės, Vokietijos kolonijos perduotos kitoms jėgoms, buvo įkurta Tautų Sąjunga.

Vokietijoje po karo pradėjo įsigalėti nacizmas. Jo ideologija įplieskė Antrąjį pasaulinį karą, kuris prasidėjo 1939 metais.

KARAS LIETUVOJE

Lietuva šio karo pradžioje buvo Rusijos pusėje, nes tikėjosi, kad Rusija karą laimės, o po šios pergalės bus suvienyta Lietuva – prie jos bus prijungta Mažoji Lietuva. Lietuviai paskelbė „Gintarinę deklaraciją“. Tačiau tuo pat metu nemaža Lietuvos gyventojų pripažino vokiečių valdžią ir palaikė ją.

Vykstant karui jame dalyvavusių didžiųjų valstybių tikslai siek tiek keitėsi. 1916–1917 m. Vokietija nutarė atskirti vakarines Rusijos imperijos gubernijas ir jose gyvenusių tautų teritorijose įkurti vasalines valstybes, tarp jų ir nuo Vokietijos priklausomą Lietuvos valstybę. Dėl šių priežasčių keitėsi ir lietuvių pozicija.

1914 m. Lietuvos politikai, supratę, kad prasidėjęs karas gali sudaryti galimybę Lietuvai išskovoti daugiau teisių, pradėjo svarstyti įvairius Lietuvos valstybingumo variantus, pradedant nuo visiškai nepriklausomybės, Lietuvos-Lenkijos valstybės sudarymo, kolaborantinės unijos su Vokietija, autonomijos Rusijos sudėtyje ir kt.

1914 m. liepos mėnesį Vilniuje buvo įkurtas Laikinasis lietuvių komitetas nukentėjusiems dėl karo šelpiti (vėliau reorganizuotas į Lietuvių draugiją nukentėjusiems dėl karo šelpiti). Jos skyriai veikė visoje Lietuvoje.

1914 m. rugsėjo 19 d. Vokietijos kariuomenė užėmė Vilnių. Dabartinę Lietuvos teritoriją (išskyrus teritoriją į rytus nuo Švenčionių) ir Kuršą vokiečiai okupavo iki 1915 m. pabaigos.

1915–1916 m. laikotarpis Lietuvoje vadinamas „liberaliuoju okupacijos laikotarpiu“.

1915 m. Rusijos kariuomenei pradėjus trauktis iš Lietuvos, dailis svarbesnių valdžios įstaigų, pramonės įmonių, vidurinių mokyklų buvo evakuota į Rusijos gilumą. Kartu pasitraukė ar prievarta buvo išvaryta apie 300 tūkst. Lietuvos gyventojų. Jie dažniausiai apsigyvendavo kolonijomis įvairiose Rusijos vietovėse, daugiausia Jaroslavlyje, Maskvoje, Petrograde, Voroneže, Tambove.

1915 m. liepos 28 d. Lietuvoje buvusi vokiečių karinė vadovybė išleido įsakymą, kurį įgyvendinant buvo įvesti pasai, vykdomas

visuotinis gyventojų surašymas. Vokietijos tikslai, užėmus Lietuvą buvo: atkirsti Rusiją nuo Baltijos jūros, įsiviešpatauti Baltijoje, sustiprinti savo įtaką Skandinavijos šalyse, Lietuvą naudoti kaip žemės ūkio produktų gamybos šaltinį (buvo pradėtos masinės mėsos, pašarų, gyvulių bei transporto rekvizicijos).

Vokiečių valdžia uždraudė bet kokią politinę veiklą okupuotoje Lietuvoje. Buvo sustabdyta visuomeninių, kultūrinių draugijų veikla, uždrausta leisti dienraščius, steigti naujas mokyklas.

1915 m. rudenį Vokietijos kariuomenės veržimasis į Rusiją buvo sustabdytas Naručio ežero–Daugpilio miesto ruože. Fronto linija ėjo išilgai Dauguvos upės iki Daugpilio, toliau – Naručio ežeru, Bereznos upe, Pinsko, Pripetės upės link. Ji išsilaikė iki 1917 metų.

1915 m. rugpjūčio mėnesio pradžioje Berne (Šveicarija) įvyko lietuvių ir latvių atstovų susirinkimas. Jo dalyviai pareikalavo lietuvių ir latvių tautoms suteikti teises į plačią tautinę autonomiją. Panašių bandymų išsikvoti daugiau laisvių ir nepriklausomybę Lietuvoje buvo nemažai.

1915 m. rugsėjo 4 d. vokiečiai įkūrė teritorinį vienėtą Oberostą. Jis buvo Vokietijos okupuotose Rusijos imperijos srityse (išimtis buvo tik didžioji lenkų gyvenamų žemių dalis). Oberostą valdė Vokietijos Rytų fronto vadas. Šioje teritorijoje karo metais valdžios įstaigose dirbo vokiečiai. Vietos gyventojai galėjo pretenduoti tik į kaimo seniūnų pareigas.

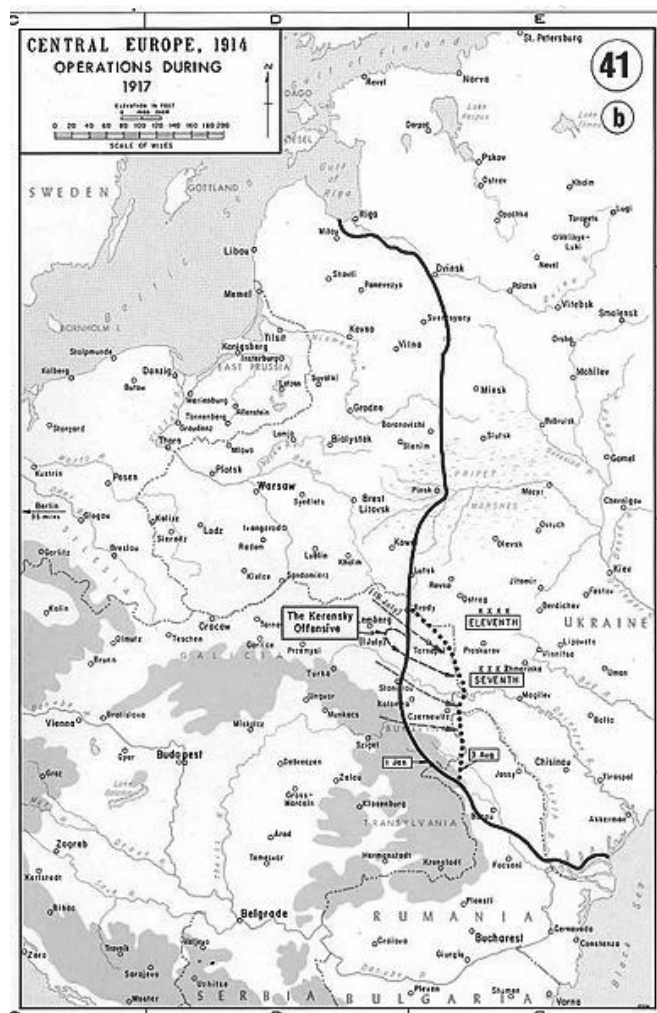
Vykstant karui buvo įvesta komendanto valanda, gyventojai neteko politinių teisių, buvo labai apribotos asmens laisvės, galimybės gyventojams keisti gyvenamąją vietą – keltis iš vienos vietos į kitą. Dalis gyventojų buvo priverstinai išvežti darbams į Vokietiją. Kurį laiką buvo uždrausta leisti lietuviškus laikraščius, nors „Lietuvos aidas“ leidyba ir nebuvo nutraukta. Karo metais nepakeliama našta daugeliui gyventojų tapo vokiečių nustatyti mokesčiai. Daug gyvulių, arklių buvo nusavinta ir išvežta į Vokietiją ar į frontą. Lietuviams buvo uždrausta gaminti alų, kepti pyragus.

1916 m. Lietuvos visuomeninėms ir politinėms organizacijoms vokiečių valdžia paskelbė kai kurias nuolaidas.

1917 m. rugsėjo 18–22 d. įvyko Vilniaus konferencija, kurią leido surengti vokiečių valdžia, norėjusi sukurti Lietuvos atstovybę tam, kad galėtų ja manipuliuoti. Vokiečiai žengė tokį žingsnį, nes bijojo, kad Rusija suteiks Lietuvai autonomiją.

Vilniaus konferencijoje buvo išrinkta Lietuvos Taryba, kurią sudarė 20 žmonių. Tarybos pirmininku išrinktas Antanas Smetona, vėliau Tarybai vadovavo Jonas Basanavičius. Konferencijos dalyviai pasisakė už tai, kad būtų atkurta Lietuvos valstybė su etnografinėmis sienomis (ten, kur gyvena lietuviai) ir sostine Vilniuje, kad tautinėms mažumoms būtų suteiktos kultūrinės teisės. Kitus itin svarbius Lietuvai klausimus, tarp jų ir Konstitucijos parengimo, priėmimo, santykių su kaimyninėmis šalimis nustatymo, buvo sutarta spręsti planuotame surengti Steigiamajame Seime.

1917 m. gruodžio 11 d. Lietuvos Taryba priėmė Lietuvos nepriklausomybės deklaraciją. Joje buvo sakoma, kad yra atkuriamas nepriklausomas Lietuvos valstybė su sostine Vilniumi, nutraukiami ryšiai su kitomis valstybėmis, kurie kada nors buvo užmegzti ir skelbiamas „amžinas sąjungos ryšys“ su Vokietija. Tokiems ryšiams nepritarė Tarybos nariai V. Biržiška, S. Kairys, S. Narutavičius ir P. Vileišis, todėl jie iš Tarybos laikinai pasitraukė. Kai buvo parengtas 1918 m. vasario 16 d. Nepriklausomybės aktas, kartu su kitais Lietuvos Tarybos nariais jį pasirašė ir iki to laiko iš Tarybos

Rytų fronto linija, nusistovėjusi 1914–1917 metais. Iliustracija iš interneto puslapio <http://lt.wikipedia.org/wiki/Oberostas>

buvę laikinai pasitraukę nariai. Šiame akte skelbiama, kad atkuriamas nepriklausomas ir demokratiniais pamatais sutvarkyta Lietuvos valstybė su sostine Vilniuje ir kad valstybės santykius su kitomis valstybėmis nustatys demokratinio būdu išrinktas Steigiamasis Seimas. Vėliau Lietuvos Taryba buvo vadinama Valstybės Taryba.

1918 m. kovo 23 d. Vokietija pripažino Lietuvos nepriklausomybę, tačiau tik 1917 m. gruodžio 11 d. akto pagrindu.

1918 m. lapkričio mėnesį Vokietijai kapituliuojant, Lietuva išsikovojo savarankiškumą.

1918 m. lapkričio 2 d. Lietuvoje buvo priimta laikinoji Konstitucija.

1918 m. lapkričio 5 d. Valstybės Tarybos Prezidiumas paskyrė Augustiną Voldemarą Ministru Pirmininku.

1918 m. lapkričio 11 d. Ministras Pirmininkas Augustinas Voldemaras sudarė pirmąją Lietuvos Respublikos Vyriausybę.

LITERATŪRA:

1. *Lietuva vokiečių okupacijoje Pirmojo pasaulinio karo metais, 1915–1918: Lietuvos nepriklausomos valstybės genezė: dokumentų rinkinys* (sud. Edmundas Gimžauskas), Vilnius: Lietuvos istorijos instituto leidykla, 2006.

2. *Wikipedija, Laisvoji enciklopedija* <http://lt.wikipedia.org/>.